

A szent háromság és oszolhatatlan egység nevében. Endre, Isten kegyelméből Magyar-, Dalmát-, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galiczia örökös királya. Mivel mind országunk nemeseinek, mind másoknak is szent István királytól alapított szabadsága, némely királyok hatalma által, kik néha haragjokban boszút állottak, néha gonosz emberek hamis tanácsira is hallgattak, vagy saját hasznukat keresték, igen sok részben rövidséget szenvedett: nemeseink fenségességünk elődeink, az ő királyaik, füleit gyakor ízben verdesték kérelmeikkel és folyamodásaikkal országunk javítása iránt. Mi tehát, tartozásunkhoz képest, az ő kérelmeknek mindenben eleget tenni akarván, kivált mivel közöttünk és közöttük e miatt már többször nem csekély keserőségek támadtak, mit, hogy a királyi méltóság teljesebben megőriztessék, illik kikerülni, (mert ez jobban senki által sem eshetik meg, mint őáltalok) megadjuk mind nekik, mind országunk egyéb embereinek a szent királytól megadott szabadságot; és országunk állapotának javítására tartozó egyéb dolgokat is üdvesen rendelünk ekképen:

[1.] Rendeljük, hogy évenként a szent király ünnepét, hacsak némi súlyos foglalkodás vagy betegség által nem akadályoztatunk, Székesfehérvárott tartozunk ülleni; és ha mi jelen nem lehetünk, a nádor kétségkívül ott leszen helyettünk, s képünkben meg fogja hallgatni az ügyeket; és minden nemesek, tetszésök szerint, szabadon oda gyülekezzenek.

[2.] Akarjuk azt is, hogy sem mi, se utódaink bár mi időben le ne tartóztassák s el ne nyomják a nemeseket valamely hatalmasnak kedvéért, hanemha előbb megidézttettek és törvény rende szerint elmarasztaltattak.

[3.] Továbbá, semmi adót, semmi szabad dénárokat nem szedetünk a nemesek örökségein; sem házaikban sem falvaikban meg nem szállunk, hanemha meghívatunk. Az egyházak népeitől is teljességgel semmi adót sem szedetünk be.

[4.] Ha valamely nemes meghalálozik fi nélkül, leányát illesse birtokának negyedrésze; a többiről tetszése szerint rendelkezék, és ha a közbenjött halál miatt nem rendelkezhetik, a hozzá közelebb álló rokonokra szálljon; és ha teljességgel semmi nemzetsége sincsen, szálljon a királyra.

[5.] A megyei főispánok a nemesek örökségei körül ne hozzanak ítéletet, hanem csak pénz- és tizedügyeikben; az alispánok a nemesek felett egyáltalában ne bíraskodjanak, hanem csak illető várnépök felett; az orvokat és tolvajokat ítéljék a királyi bilochusok, de a főispán elnöklete alatt.

[6.] Továbbá, a népségek közbádja, eltérőleg az eddigi szokástól, orvnak senkit se bizonyíthasson.

[7.] Ha a király sereget akar vinni az országon kívül, a nemesek ne tartozzanak vele menni, hanemha az ő pénzéért; és a díj nélkül vele menni vonakodók hadbirságra ne ítéltessenek. Ellenben pedig, ha sereg jőne az országra, mindnyájan tartozzanak menni. Továbbá, ha az országon kívül akarunk sereget vinni, és magunk megyünk a sereggel, valamennyi várispánok pénzünkért tartozzanak velünk menni.

[8.] A nádor, országunk minden emberei felett különbség nélkül bíraskodjék; de a nemesek főben- és birtokbanjáró ügyeit, a királynak tudomása nélkül el ne végezhesse. Helyettese pedig csak egy legyen, s az is curiájában.

[9.] Udvarbíránk, míg udvarunkban vagyon, mindenki felett bíraskodhassék, s az udvarunkban elkezdett pert mindenütt befejezhesse; de mikor jószágán mulatozik, pristaldust ne adhasson (a végrehajtást el ne rendelhesse), s a feleket ne idéztethesse.

[10.] Ha valamely úrnak a hadban történik halála, fia vagy testvére hasonló tisztséggel ajándékoztassék meg; és ha valamely nemes azonképen hal el, annak fia a király tetszése szerint jztalmazzassék.

[11.] Ha külföldiek, tudniillik tisztességes emberek, jőnek az országba, az ország tanácsa nélkül méltóságokra ne emeltessenek.

[12.] A halállal kimulók, vagy ítélet erejénél fogva halálra ítélték, vagy párbajban, vagy más okból elhalók hotvesei, ne fosztassanak meg hitbéröktől.

[13.] Az urak úgy kövessék a király udvarát, hogy a szegények el ne nyomassanak általuk s ki ne fosztassanak.

[14.] Továbbá, ha valamely főispán nem oly tisztességesen viseli magát, mint helyzete kívánja, vagy várnépeit nyomorgatja, fosztassék meg, ha ez bebizonyúl ellene, az ország színe előtt csúfságosan méltóságától, és a mit elvett tőlök, adja vissza.

[15.] Lovászaink, peczéreink, kaszásaink ne merjenek a nemesek falvaira szállani.

[16.] Egész vármegyéket vagy bármely méltóságokat örök birtokúl nem adunk.

[17.] Azon birtokaiktól, mekyeket valaki jogos szolgálata által nyer, soha meg ne fosztassék.

[18.] Továbbá, a nemesek engelelmet nyervén tőlünk, szabadon mehessenek fiunkhoz, mint a nagyobbtól a kisebbhez, és e miatt ne szenvedjenek kárt birtokaikban. A kit fiunk jogszerűleg elmarasztott, azt nem fogadjuk be, valamint az előtte indított pert sem, míg szintén előtte be nem rekesztetett; más részről fiunk sem teendi ezt.

[19.] A várjobbágyok tartassanak a szent István király által szerzett szabadság szerint; hasonlóképen a külföldiek is, bár mi nemzetbeliek legyenek, a kezdettől fogva nekik engedményezett szabadság szerint tartassanak.

[20.] a tizedek ne váltassanak meg pénzen, hanem mit miképen terem a föld, bort vagy gabnát, azzal történjék a fizetés, és ha a püspökök ellentmondanak, nem segítjük őket.

[21.] A püspökök a nemesek örökbirtokairól ne adjanak tizedet lovaink számára, sem a királyi birtokokba azok emberei ne tartozzanak tizedeiket behordani.

[22.] Továbbá, sertvéseink a nemesek erdeiben vagy rétein, ezek akaratának ellenére, ne legelhessenek.

[23.] Továbbá, a mi új péntünk esztendeig legyen érvényes, husvétől husvétig; és a dénárok olyasok legyenek, minők voltak Béla király idejében.

[24.] A pénzek kamaragrófjai, a só- és vámtisztek, országunk nemesei legyenek: izmaeliták és zsidók ne válhassanak azokká.

[25.] Továbbá, só az ország közepén ne tartassék, hanem csak Szabolcson és Szegeden, és a végekben.

[26.] Továbbá, fekvő birtok az országon kívülieknek ne adományoztassék. Ha némik adományoztattak vagy eladattak, az ország népének adassanak vissza megváltás végett.

[27.] A nyestbőrök a Kálmán királytól szabott adó szerint fizetessenek.

[28.] Azt, ki törvény rende szerint marasztatott el, semmiféle hatalmas ember se oltalmazhassa.

[29.] A főispánok érjék be tisztök illetőségeivel; egyebek, mik a királyé, tudnillik: csöbrök, adók, ökrök és a várak két harmada, járjanak a királynak.

[30.] Továbbá, ezen négy főuron kívül, tudnillik: a nádor, a bán, a király s a királyné udvarbírói, két méltóságot senki se viseljen.

És hogy ezen engedményünk és rendelésünk mind magunk mind utódaink idejében örökké érvényes legyen, hét oklevélpárba irattuk, és arany pecsétünkkel megerősítettük, úgy hogy egyik pár küldessék pápaúrnak, és ő irassa át lajstromába; második a hospitaléban, (a jánosvizézeknél) harmadik a templom mellett, (a templomosoknál) negyedik a királynál, ötödik az esztergomi káptalanban, hatodik a kalocsaiban, hetedik a nádornál, ki időszerint leend, őriztessék, úgy, hogy az írást mindenkor szemei előtt tartván, sem ő ne tévedjen le a felebbmondottak valamelyik pontjáról, sem a királyt, vagy a nemeseket, vagy másokat ne engedjen letévedni, hogy mind ők örüljenek szabadságuknak, és azért hozzánk és utódaink iránt mindig hívek maradjanak, mind a királyi koronától a tartozó engedelmesség meg ne tagadtassék. Hogyha pedig mi, vagy utódaink valamelyike bármikor ezen rendelésünk ellen véteni akarnánk, álljon szabadságukban ezen levél erejénél fogva, minden hűtelenségi vétek nélkül, mind a püspököknek mind más uraknak s az országnak nemesesinek, öszvesen és egyenkint, jelenleg s jövőben, nekünk és utódainknak ellenállani és ellenmondani örökre.

Kelt Kletusnak, udvarunk kancellárjának, az egri egyház prépostjának keze által, a megtestesült igének ezer kétszáz huszonkettedik évében, midőn főtisztelendő János esztergomi, tisztelendő Ugrin kalocsai érsekek, Dezső csanádi, Rupert veszprémi, Tamás egri, István zágrábi, Sándor váradi, Bertalan pécsi, Kozma győri, Briccius váczai, Vincze nyitrai püspökök voltak; országulásunk tizenhetedik évében.